

PETERSEN

ET MAGASIN OM TEGL OG ANSVARLIG ARKITEKTUR

Petersen Tegl fremstillede i alt cirka 2.000 teglbøger i hånden skabt i en specialler lidt lysere end leren anvendt i D55. Nogle af bøgerne har indgraveret citater og navne på nordiske forfattere med tilknytning til Skåne.

Bibliotekets indre består af søjler af runde formsten, der deler væggene i 'reoler', hvor 'bøgerne' er opstillet. Bøgerne, der er brændt i en lysere nuance, er stablet i ni rækker over hinanden.

'Bøgernes' taktfaste opstilling og brogede nuancer giver mindelser om meget gamle bogsamlinger med patinerede læderindbindinger. I flere af bogryggene er indridset litterære citater.

Familien Petersen har været nære venner med Ulla Viotti i mange år. Stående bag kunstneren fra venstre: Annette Petersen, Vibeke Petersen, Erick Mick, leder af teglværkets specialstensaafdeling, Jonas Thomsen, Aenne Thomsen, Theodor Zinck Petersen og Peter Zinck.

> Ulla Viottis bibliotek, der rejser sig fra en skrånende lysning med højt græs, er udformet som en cylinder i hårdtbrændte, blådæmpede sten, hvis farver changerer fra hvidgrå til sort. Bånd af standerskifter inddeler bygningens ydre i vandrette lag og understreger den cylindriske form.

< Indgangen til biblioteket er indrammet af to kraftige stræbepiller. Indenfor er åbningen markeret af cirkulære, murede søjler. Afrundede formsten afslutter muren foroven.

MURSTENSBIBLIOTEKET I KIVIK

MED ULLA VIOTTIS »BIBLIOTHECA – ETT ARKEOLOGISKT BIBLIOTEK« ER DET FØRSTE GANG, MURSTENEN VISER SIG PÅ KIVIK ART CENTRE, MEN HVILKEN ENTRÉ FOR DE BRÆNDTE TEGLSTEN!

Det er en dragende titel, den svenske billedhugger Ulla Viotti har hæftet på sit seneste værk, opført på Kivik Art Centre i Skåne: Bibliotheca – ett arkeologiskt bibliotek. Det skriver sig ind i en række murstensmonumenter fra kunstnerens hånd, der kredser om arkitektoniske arketyper som tårne, pyramider, kegler, sarkofager, mure, porte mv. Men det er ikke blot døde geometriske former. Først og fremmest er der teglstenene. Vendt og drejet, omhyggeligt organiseret og behandlet med en keramikers kærlighed til materialet er teglsten essensen i Ulla Viottis monolitter. Hertil kommer den symbolske overbygning eller filosofiske idé, der følger alle værkerne. I Bibliotheca – ett arkeologiskt bibliotek er det, som titlen antyder, biblioteket som et mindekammer, der optager hende. Men der er også referencer til hellige steder, som kolumbariet eller mausolæet, der sætter biblioteks-metaforen i et dybere og mere bevægende lys.

Ulla Viottis arkæologiske bibliotek er placeret på en skrånende lysning i det naturskønne Österlen i Skåne, nærmere bestemt Kivik Art Centre: en lille perle på arkitekturens kunstneriske landkort, der blev stiftet i 2006-2007 med en serie minimalistiske rum i beton af de norske arkitekter Snøhetta, og som siden er blevet udvidet med markante værker af blandt andre David Chipperfield og Anthony Gormly, Matti Suuronen, Gert Wingårdh, Sol Lewitt og altså senest Ulla Viotti. Det er således ikke alene på grund af sidstnævntes Bibliotheca, at Kivik Art Centre er et besøg værd, men i høj grad også for den fornøjelse det er at opleve landskabets samspil med de mange seværdige værker, der alle ligger og virrer et sted imellem arkitektur og landart.

Med Ulla Viottis værk er det første gang, murstenen viser sig på Kivik Art Centre, men hvilken entré for de brændte teglsten! Bibliotheca ligger ikke lige for, men skal som de fleste andre af stedets værker opsøges. Det første, man møder, er Sol Lewitts majestætiske Nine Towers, skabt af store betonsten, der kroner toppen af en åben bakketop med Østersøen i baggrunden. Ved skovbrynet længere fremme passeres derpå Matti Suuronens futuristiske modulhus Venturo fra 1971, som må siges at være lidt af et scoop for centrereets samling. Herpå dukker Bilbliothea op i en lysning lidt længere inde i skoven: en cirkulær mur, høj nok til at man ikke kan kigge over den, men tilpas lav til, at man fra skovstien kan ane cylinderens indre. Stenene changerer fra hvidgrå til sort, i en hårdtbrændt reduceret sten, der rejser sig fra det høje græs og ukrudt. Bånd af standerskifter inddeler bygningens ydre i vandrette lag og understreger den cylindriske form, mens en afrundet formsten afslutter muren blødt foroven.

Efter en kort tur ned over græsengen står man foran indgangen. Med klassisk skrifttype er ordet BIBLIOTHECA indgraveret over åbningen, som indrammes af to tykke stræbepiller. Indenfor skifter stemningen markant til bibliotekets andægtige atmosfære. Indbyggede søjler af runde formsten, nogle bredere end andre, deler væggene i 'reoler', hvor 'bøgerne' er opstillet. Afrundede standersten, brændt i en lysere nuance, stablet i ni rækker over hinanden, udgør 'bogryggene'. På en del af ryggene er indgraveret navne på nordiske forfattere med tilknytning til Skåne, nogle nulevende, nogle afdøde. 'Bøgernes' taktfaste opstilling og brogede nuancer giver mindelser om meget gamle bogsamlinger med patinerede læderindbindinger. Dette bestyrkes af enkelte, bredere bogrygge, hvori små citater er indridset, som f.eks. dette af Cicero: »Den som ejer en have og en bogsamling savner intet«. Flere steder veksles forfatternavnene med 'Ulla Viotti', '2019' og 'Petersen Tegl', hvilket giver et lidt uheldigt illusionsbrud for den opmærksomt læsende gæst.

Men de håndgjorte søjler, der sender hilsner til gamle bibliotekers tunge mahognireoler, og de herimellem indsatte 'bogsten', der giver fornemmelsen af at være omsluttet af et blødt for, giver umiddelbart en stærk virkning. Nogle vil måske spørge sig selv, om betongulvet kunne have været tænkt anderledes, f.eks. lagt i et mønster af tegl, men ude på græsengen presser dette spørgsmål sig ikke på. Her ses blot det høje vildgræs smyg sig kærligt om den krumme mur, som derved synes at vokse ud af grunden. Den stejle skråning bevirker tilmed, at bygningen ikke opleves ensformig, men har forskellige udtryk alt efter synsvinklen. En forskel, der naturligvis beriges yderligere af betragterens afstand, idet murværk som bekendt opfattes forskelligt, alt afhængigt af om man oplever det på afstand, på mellemhånd eller helt tæt på. Denne skalamæssige 'metamorfose' fra monolit (på lang afstand) over en karakter af vævning (på tættere hold) til den enkelte stens keramiske kvaliteter (oplevet helt tæt på), ejer ingen andre byggematerialer.

Bibliotheca – ett arkeologiskt bibliotek, Kivik, Sverige
Opdragsgiver: Kivik Art Centre
Kunstner: Ulla Viotti
Indviet: Juni 2019
Sten, eksterior: K55 DNF, Formsten, interior: ler D55.
Formsten, bøger: specialler, 2.000 stk.
Tekst: Thomas Bo Jensen, professor, cand.arch. ph.d.
Fotos, side 8: Mads Frederik
Foto, side 9: Anders Norsell

